

Q. B. V.
AD ORATIONEM
 DE CAUSSIS
QVIBVS FIERI VIDETVR
VT MVLTIS SCHOLARVM
MAGISTRI
DIVTISSIME IN TERRIS
AGANT
CRAS PERACTIS IN TEMPLO
SACRIS
 HORA ANTE MERIDIEM
 VIII.
 BENIGNE AVDIENDAM
OMNES QVI LABORIBVS
 SCHOLASTICIS FAVENT
RECENSITIS QVIBVSDAM
 SCHOLASTICAE PVBIS
 FORMATORIBVS
QVI DIVTISSIME VIXERVNT
EA QVA PAR EST RATIONE
 INVITAT
M. IO. GEORG. Schulze
 SCHOLAE CATHEDRALIS RECTOR.

NVMBV RGI
 LITTERIS BOSSOECELIANIS

Vm viuendi ratio, quam scholarum magistri sequuntur, ita sit comparata, vt, iudicio artis salutaris peritorum, ad fata illis ante diem acceleranda pertineat: singulare diuini amoris signum videtur, quod multi eorum, laboribus licet molestisique stipati assiduis, diuturna vitae vsura salui incolumesque perfruuntur. Quis enim adeo historiae litterariae est ignarus, qui nesciat, omni tempore, per vniuersam Germaniam, extitisse pubis scholasticae formatores, qui vitae diuturnitate ceteris mortalibus longissime antecellerent. Vnde factum est, vt praestantissimi viri, operae pretium se facturos, existimarent, si homines de schola, aetate longissime prouectos, pro suo quisque instituto, ordine recenserent. Praestitit hoc magna cum laude GEORG. HENRICVS GOETZIVS in epistola, de *theologo semiseculari*, data a. 1708. ad IO. GODOFREDVM OLEARIVM, cum is anno superiore diem dominicam I. aduentus festam habuisset, quod ante quinquaginta annos eodem sacrum munus auspicatoris fuerat. Bene etiam hoc argumentum persecuti sunt ALTMANNVS et ROLLIVS, quorum ille de *senio eruditorum*, hic de *eruditis anno climacterico maximo denatis* commentatus est. Propius ad scholas accessit IO. CHRIST. KOCH, qui, datis a. 1700. ad Frifium, con-rectorem Altenburgensem, litteris, decadem virorum in scenam produxit, qui semiseculum fere in munere scholastico contriuerunt. Nos, post aliorum messem longe vberimam, tenue instituentis spicilegium, pro instituritione, chartaeque spatio, aliquos saltem eorum in medium adferemus, qui in puluere, vt loquuntur, scholastico defudantes, ad annos quam plurimos vitam prodixerunt. Primum autem inter eos locum iure veluti suo sibi vindicare videtur HIERONYMVS VVILDEBERGIVS, scholae Goldbergensis in Silesia rector, quem, in Borussia postea centesimum aetatis annum attigisse, credi, auctor est BALTHASAR RAV in oratione, qua vitam, resque praeclare gestas VALENTINI FRIDLANDI TROCEDORFII, qui in illius locum, interposito tamen aliquo temporis interuallo, successerat, luculenter exponit. Cui ideo non immerito ipsum VALENTINVM FRIDLANDVM, a patria *Trocedorfium* dictum, iungimus, quod annos natus LXVII. mortuus est, cum Goerlicensis scholae collega ordine infimus, sed meritis primus, per aliquot annos, Goldbergensis vero, rector, per XXXIII. annos, fuisset. In quo singulare hoc et animaduertendum videtur, quod coelebs, per tantum temporis spatium, in summa rei familiaris angustia vixit; cum tamen tot haberit discipulos, vt ex illis, in vnum locum congregatis, iustum exercitum, aduersus Turcas, in aciem producere potuerit. Quem non annorum tantum numero, sed felicitate etiam perpetua superauit IO. BOHEMVS, scholae Crucianae Dresdensis rector longe celeberrimus, qui, cum XXXXVIII. annos, iuuentutem scholasticam

fticam partim Halae, vbi fecundi ſcholae magiſtri partes XII. annos peregrerat, partim Dreaſae feliciffime docuiſſet, inque coniugio cum Eliſabetha Praetoria LI. annos concordiffime vixiſſet, anno aetatis LXXVII. diem obiit ſupremum. Cui ſingularem nominis celebratam conciliauit diſcipulus ſummus, princeps in ſpem Saxoniae natus, IO. GEORGIUS II. qui operam eius, qua vſus eſt in addiſcenda Hebraea lingua, magnis praemiis compenſauit. Imo et aliorum beneficorum hominum liberalitatem expertus eſt, a quibus non ſemel centum florenos muneri ſibi datos eſſe, ipſe in ſcriptis ſuis paſſim teſtatur. Ex quo apparet, Bohemum ſcholarum magiſtris adſcribendum eſſe, qui non ſolum aetate longiſſime proceſſerunt, ſed ſecundiſſimis etiam ſemper rebus vſi fuerunt; quippe cui fortuna ſimpliciter indulgere viſa eſt, non amplis ſolum opibus in eum collatis, ſed et Maecenatum fauore ad finem vſque vitae illi conſeruato. Quam ſententiam de eo *Egenolſus*, qui in munere ſcholaflico illi ſucceſſit, in *progr. ammatibus ſcholaflicis*, et GOETZIVS in *principio Hebraice doctō* iam dudum tulerunt. Huc etiam referendum eſſe CHRISTIANVM DAVMIVM, Zwickauienſis ſcholae reſtorem, negabit nemo, cui conſtat, eum ad ſummam fere ſenectutem vixiſſe, et tandem, cum LXXXVI. quaſi annos conſeciſſet, e vita exceſſiſſe. *Ioanni* certe *Casp. Loefchero*, qui eius, praecceptoris olim ſui, memoriam in diſſertatione publica Virenbergae renouauit, accenſendus videtur eruditus, quibus longior obtigit vita; ex quibus praecipue, eius quidem ſententia, memoria digni ſunt *Nicolaus Caſſinus*, *Ludovicus Richeomus*, *Henricus Saulius*, *Ioannes Zechendorffius*, *Ludovicus Septalius*, *Leo Allatius*, *Ludovicus Sammarthanus*, *Iacobus Pontanus*, *Iulius Pacius*, *Melchior Sebiziſ*, *Theophilus Raynaudus*, *Scipio Claramontius*, *Gibbertus Voetiſ*, *Petrus Molinaeus*, *Thomas Hobbeſius*, *Robertus Conſtantinus*, et qui ad centeſimum aetatis annum peruenit, *Io. Lopezius*. Et quidem quod ad IO. ZECHENDORFFIVM attinet, teſtis eſt LVDOVICI in *hiſtoria ſcholarum*, eum mortuum eſſe a. c. 1702. natum annos LXXXI. meſes, VI. hebdomadem I. dies II. cum viſu ad vitae finem gauiſus eſſet, auditu aliquatenus debilitatus, Conſectus autem licet ſenio eſſet, noluit tamen ſibi adungi vicarium; in quo morem ei gerere non potuerunt ſcholae curatores, qui *Daumio*, de quo ante dictum, diſcipulo, poſtea collegae eius, reſtoris partes peragendas tradiderunt. Ne tamen interim nihil agere videretur *Zechendorffius*, in aera ſcholae obambulans, obſeruauit, quomodo alumni ſuo fungerentur officio, quibus praefentia aſpectusque ſenis illius capularis magnum iniecit timorem. Per totidem fere annos ſaſces ſcholae Weiſſenbornenſis in Franconia tenuit GE. MICHAEL NONDINGVS; octogenario certe maior deceſſit, cum partes reſtoris de pube ſcholaflica optime meriti expleuiſſet. Viuaciores etiam inter ſcholarum magiſtros referendus videtur *Samuel Schmidius*, illuſtris *Quedlei* reſtor, qui, poſtquam, per XXXXVII. annos, *Sifyphi* ſaxum in ſchola voluiſſet, anno aetatis LXXV. in coeleſtem academiã fuit euectus. In hiſtoria proſecto reſtorum ſcholarumque, quae opera *Ludouici* prodiit, commemoratur *Schmidius* omnes ante ſe reſtores aetate, munerisque adminiſtrati annis ſuperauiſſe. Neque perperam faciemus, ſi ſcholarum magiſtris, qui longiſſimum vitae ſpatium peregerunt, adſcribemus *Io. Sturmium*, qui, per LI. annos, praeclearam *Argentoratēſibus*, in inſtituenda iuuentute, nauauit operam, et anno demum aetatis octogeſimo primo fatiſ conceſſit; licet, eius maxime opera, ſchola illa, cui ſapentiſſime praefuit, in academiã poſtea abierit. Neque externa nobis exempla anxie conquirenda ſunt, vt demonſtrems, hanc felicitatem ſcholarum magiſtris, diuino beneficio, prae reliquis mortalibus, obtingere, vt diuturnam agant vitam; cum domeſtica eius rei nobis ſuppetant quam plurima. Conſtat enim, *Io. Theſtium*, *Numburgēſem*, in ſchola primum patria conreſtoris et reſtoris munus ſuſtinuiſſe, poſtea ad clauum ſcholae *Budifinenſis* tenendum fuiſſe adhibiturum, et, cum, per XXXXIII. annos, doctorem egreſſet ſcholaflicum, anno aetatis LXXI. placidiſſime obdormiuſſe. Eo vero minus mirum videri debet, illum tam diu viuere potuiſſe, cum ſciamus, eum adeo forte ſua contentum fuiſſe, vt DEO conceptis verbis gratias egerit maximas, quod ſibi non aliud, quam inſtituendae pubis ſcholaficae, munus demandare clemen-

mentissime voluerit. Eum vero, et muneris laudabiliter gesti, et vitae innocenter actae, diurnitate *Io. Toepfferus* superauit, qui vnum annum secundi in illustri Rucheno magistri prouinciam cum administraffet, in schola patria, per XXXV. annos, rectoris partes ita expleuit, vt anno aetatis LXXV. moriens, tristissimum sui desiderium omnibus relinqueret, qui merita viri in scholam patriam maxima aestimare potuerunt. Decus etiam et ornamentum Numburgo nostro atulit *ELIAS FRANCVS*, quem, tertii Gymnasii Islebientis magistri, nondum per vnum, rectoris vero eiusdem, per XXXIII. annos, partibus magno cum fructu peractis, anno aetatis LXXI. mortuum esse, accepimus. Neque inferiorum ordinum, quos classes vulgo vocant, magistros diurnitatis vitae expertes esse solere, confirmat exemplum *Io. Hoeflii*, qui quinti, cantoris, quarti et tertii collegae munus, in gymnasio curienti, per LII. annos, diligentissime gessit, mortuusque anno aetatis LXXXVI. a sacerdotibus, suis quondam discipulis, honorificentissime elatus est. *Georgium* etiam *Schroetzerum*, per XXXVII. annos, teneros puerorum animos saluberrimis formasse praeceptis, testis est *Kochius* loco, superius a nobis citato. *Lucam Losium*, collegam illum fidelem *Harmanni Tulichii*, felicem instituendae pueritiae magistrum, per L. et amplius annos de schola *Luneburgensi* praclare meritum, et anno aetatis LXXVII. mortuum, auctor est notissimus ille vitarum scriptor, *Melchior Adami*. *Elias VVeisius* cum, per XXXX. annos, in gymnasio *Zit-tauienti*, molestissimos pertulisset labores, honestissimam tandem a senatu missionem impetrauit. Quod si etiam mente et cogitatione omnes, per vniuersam Germaniam, scholas perustrabimus; nullam facile inueniemus, quae non vnum aut plures adlegare possit praeceptores, longissime aetate proectos. Ita gymnasium *Gothanum* proferet *Andream Reyberum* et *Georgium Hesium* quorum ille per XXXI. hic per LVII. annos litteris iuuenes ad virtutem pariter ac eruditionem formauit. *Stetinense* nobis sisset *Valentinum Loleium*, qui cum L. annos iuuenum animos litteris perpoliuisset, tandem aetatis veniam a magistratu consecutus, a *Musis* seruo, ex aureis numis confiato, ornatus fuit. *Vratslauenfise* *Elisabethanum Martinum Hanckium* oculis nostris exponet, quem anno aetatis LXXXVI. animam ex halasse, noua litteraria anni *MDCCC.* significarunt. *Magdalenaum* vero *Io. Fechnerum* ostentabit, quem annos natum LXXXII. viuendi finem fecisse, testis est *Rollius*, superius iam adlegatus. *Budisinenfise* iactabit, praeter *Tibellium*, de quo iam dictum, *IO. ROSENBERGIVM*, quem, per XXXVIII. annos, scholasticos exantlasse labores, exponit *Kochius* loco, saepius citato. *Goslariensis* schola suppeditabit nobis *IO. NENDORFFIVM*, qui, per XXXVII. annos, et *Franciscum Hagium*, qui per LII. annos, scholastici muneris molestias aequissimo animo deoratur. Quorum autem haec? vt intelligamus, ne vltum quidem ex omnibus scholarum magistris, qui in medium adlati sunt, cum *FRIDERICO BERGERO*, scholae nostrae cathedralis rectore longe meritisimo, nunc diuo, vel muneris, quod sustinuit, diurnitate, vel vitae, quam egit, longinquitate, comparari posse. Statim enim ab initio scholae moderatoris muneri admotus, per LVII. annos, illud maximo cum fructu administrauit, tandemque anno aetatis LXXXVI. mortuus est, per tantum vitae spatium, non nisi semel medici operam visus. Id quod nobis occasione praebere visum est inquirendi in causas, quibus fiat, vt scholarum magistri, praereliquis mortalibus, ad vltimam senectutem vitam propagare possint. Quas cum inuenisse videremur, dignae nobis vitae sunt, de quibus publice fierent. Atque hoc argumentum erit, de quo *Io. Andreas Sternschilb* Numburgensis, scholae nostrae alumnus probus et diligens, exponet prius, quam illis omnibus, a quibus adhuc beneficiis ornatus fuit, gratias ager, quam poterit maximas. Quibus autem votis precibusque discedentem prosequantur condiscipuli, voluntatis eorum interpretes, *Christian. Fridr. Roeder* Numburgensis, et abeuntis frater, hic carmine germanico, ille sermone latino, numeris soluto, exponet. Quibus igitur *Bergeri* nomen, pro eo ac aequitas postulat, sanctum est et venerabile, illi precibus nostris locum relinquent, dieque craftini hora ante meridiem VIII. frequentes intererunt orationi, quae in honorem eius memoriamque habebitur, P. P. Numburgi pridie id. april. a. *MDCCCXXXI.*

78 M 496

ULB Halle 3
001 618 148

TA-506
K118
1017

Q. B. V.

AD ORATIONEM
DE CAVSSIS
QVIBVS FIERI VIDET VR
VT MLTI SCHOLAR VM
MAGISTRI

CR A

IN TEMPLO

IDIEM

NDAM

BORIBVS

AVENT

BVSDAM

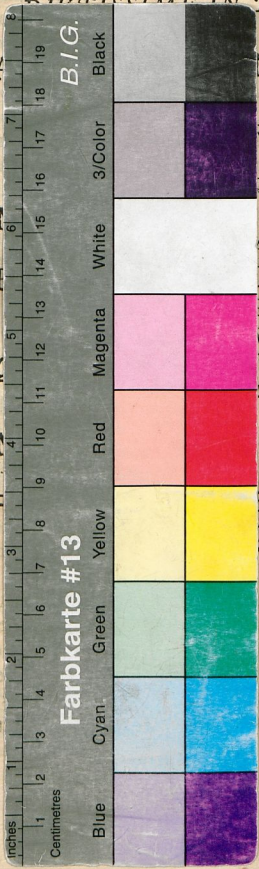
PVBIS

VS
IXERVNT

TIONE

Schulze
RECTOR.

51
 LIANIS

AK

